

Facultad de Historia

Presentación

La Facultad de Historia, sita en el Campus Universitario de Ourense, oferta dos titulaciones adaptadas al Espacio Europeo de Educación Superior (EEES): Grado y Postgrado. Ademais se encuentra en proceso de extinción la titulación de Licenciatura en Historia, también en línea con los criterios de referencia del EEES.

En este curso académico 2013-2014 se imparten los cuatro cursos del Grado en Geografía y Historia.

En el Postgrado se desarrolla el curso de Máster en Historia, Territorio y Recursos Patrimoniales

En este documento:

- Localización
- Normativa y Legislación.
- Servicios y *Infraestructuras del Centro
- Otra Información del Centro
- Calendario Académico
- Información de Interés.

Información básica

La planificación **de la enseñanza** proporciona al alumno una serie de competencias que integran el nivel de conocimientos (saber), o de capacitación en habilidades y destrezas (saber hacer) y lo de formación en actitudes y valores (saber ser y estar).

En la línea de otras titulaciones reconocidas en las universidades europeas, al englobar contenidos de las disciplinas de Geografía, Historia y Historia del arte, la oferta de nuestra Facultad puede dotar al alumno de una serie amplia de competencias específicas.

Igualmente destaca el carácter humanístico de nuestras disciplinas con una larga y consolidada tradición académica y universitaria, y su capacidad para dar cuenta de algunas de las realidades culturales de nuestro tiempo. Oferta, en conjunto, una formación básica en contenidos interdisciplinares relativos al conocimiento de la estructura diacrónica del pasado, de las coordenadas espacio-temporales, las interrelaciones geográficas y culturales.

Una formación en contenidos instrumentales y una formación con ámbitos temáticos y territoriales específicos, y una formación en conocimientos práctico-académicos, a través de las prácticas. El conocimiento de nuestro pasado cultural permite acercar las herramientas analíticas y conceptuales necesarias para acceder de un modo reflexivo y crítico a las producciones culturales del pasado, además de proporcionar los valores humanos, y principios éticos necesarios sobre los que asienta la sociedad actual.

El Máster oficial en Historia, Territorio y Recursos patrimoniales, sigue los criterios y planteamientos establecidos en el Real Decreto 1993/2007 por lo que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales.

El carácter multidisciplinar y polivalente de los estudios (Historia, Arte y Geografía) capacita para un amplio abanico de salidas profesionales a sus egresados tan competitivos como los especializados en una sola de las disciplinas humanísticas, habida cuenta de la cada vez mayor flexibilidad del actual mercado laboral entre titulaciones y puestos de trabajo. Los servicios educativos, los servicios de la administración, los medios de comunicación, los centros de educación superior y secundaria, y un largo espectro de instituciones y empresas, proporcionan un marco para lo desempeño de actividades

relacionadas con el perfil formativo del grado, preparando para una gran variedad de actividades. Además, la riqueza histórica, artística, arqueológica y natural proporciona una estrecha relación entre los estudios universitarios y el mercado laboral, abriendo una nueva vía de profesionalización ante la creciente consideración del legado cultural heredado como recurso dotado de valor económico o productivo. La demanda y salidas profesionales en el terreno de la conservación, protección, gestión y difusión del patrimonio y el resto de actividades relacionadas con el turismo cultural abren un amplio horizonte a la salida profesional de nuestros futuros graduados. Las oportunidades ofrecidas por la constante expansión de las actividades económicas relacionadas con el patrimonio, la necesidad normativa de realización de excavaciones arqueológicas, la aplicación de normativas de ordenación del territorio y el turismo de calidad generan una constante demanda de utilidad de nuestras disciplinas.

Los datos de la tasa de eficiencia de nuestro centro son favorables, acercándose al 100%. El que sin duda indican las tasas es la mejora continua, mostrando el gran interés del alumnado en la consecución del título. Los procedimientos existentes en el Sistema de Garantía Interno de Calidad (SGIC) del centro han considerado CONFORME el informe de seguimiento de la Titulación del Grado para el último curso evaluado (2011-12).

Organización y funcionamiento del centro

- Órganos de Gobierno
- Decanato
- Junta de Facultad
- Comisión Permanente de la Facultad
- Comisión de Garantía de Calidad.
- Departamentode Historia, Arte y Geografía.

Equipo de Gobierno

Decana:

Profa. Dra. Dña . Beatriz Comendador Rey

Tfno.: 988 38 71 69

*dfho@uvigo.es

Vicedecana:

Profa. Dra. Dña . Susana Reboreda Morillo

Tfno : 988 38 72 69

rmorillo@uvigo.es

Secretaria:

Dña . María del Carmen Fernández Contreras

Tfno.: 988 38 72 50

sfho@uvigo.es

Normativa y Legislación

Normativa general de las Universidades

Normativa específica de la Universidad de Vigo

Normativas de la Facultad de Historia

Reglamento de Régimen Interno

Trabajo Fin de Grado

Prácticas Externas

Servicios e Infraestructuras del Centro

CAMPUS "VIEJO"

La actividad se articula en 3 edificios:

- Edificio Facultades (más conocido como Edificio de Hierro)
- Pabellón Olga Gallego (2)
- Pabellón Concepción Ramón Amat (1)

EI EDIFICIO FACULTADES

Acceso

- Conserjería
- Aulas

1º andar

- Secretaría de la Facultad
- Aula de Informática
- Delegación de Alumnos

2º andar

- Laboratorios docentes: Arqueología, Historia del arte, Geografía, Historia Medieval
- Aulas

4º andar

- Vicerrectorado del Campus de Ourense
- Decanato
- Salón de Grados

DISTRIBUCIÓN DE AULAS DE HISTORIA - EDIFICIO DE HIERRO- CURSO 2013-2014

CURSO AULA HORARIO

1º Grado 5 mañana y tarde

Prácticas 1º Grado - Grupo 1: Aula 5; 1º Grado - Grupo 2: Aula 2.2

2º Grado 6 mañana y tarde

Prácticas 2º Grado - Grupo 1: Aula 6; 2º Grado - Grupo 2: Aula 2.3

3º Grado 7 mañana y tarde

PABELLÓN OLGA GALLEGO (2)

- Despachos de los/las profesores/las
- Laboratorio de Prehistoria, Historia Antigua, Historia Moderna, Historia Contemporánea y Historia de América

PABELLÓN CONCEPCION RAMÓN AMAT (1)

- Secretaría del Departamento de Historia, Arte y Geografía: 1º andar
- Aula de Tercero Ciclo
- Sala de exposiciones ALTERARTE

DISTRIBUCIÓN DE *LABORATORIOS DE HISTORIA - CURSO 2012-2013

DENOMINACIÓN LOCALIZACIÓN EDIFICIO

Laboratorio de Informática PRIMER PISO EDIFICIO DE HIERRO

Laboratorio de Geografía SEGUNDO PISO EDIFICIO DE HIERRO

Laboratorio de Arqueología SEGUNDO PISO EDIFICIO DE HIERRO

Laboratorio de Historia Medieval SEGUNDO PISO EDIFICIO DE HIERRO

Laboratorio de Prehistoria e Historia Antigua SÓTANO PABELLÓN 2

Laboratorio de Historia Moderna y Contemporánea SÓTANO PABELLÓN 2

Calendario Académico

Otra información del Centro

Plan de *Autoprotección Universidad de Vigo.

Actuación en caso de Emergencia Edificio de Hierro

Plan 1

Plan 2

DELEGACION DE ALUMNOS

Funciones

ES el órgano de representación estudiantil institucional que se tiene implantado en la Facultad de Historia.

Todos los alumnos/las pueden acudir a la sede de la Delegación para obtener información y hacer uso de sus recursos. Para cubrir sus necesidades a Delegación tiene un presupuesto proporcional al número de alumnos/las que representa.

Según el Reglamento de Estudiantes en el artículo 27, entre los fines de la Delegación de alumnos está:

- Actuar como órganos de diálogo con las autoridades académicas en el establecimiento de una información adecuada sobre la vida universitaria.
- Gestionar los sus recursos.
- Promover y coordinar actividades de extensión universitaria.
- Elegir los sus representantes *perante cualquier autoridad, institución u organización, en aquellos casos para los que no exista reglamento de elección.

Representantes

- María Balanceo Rodríguez
- Pablo Cid Couce
- Xael Díaz Alonso
- Hadrián Fernández Alvarado
- Marta López López
- David Morenza Arias
- Roberto Rodríguez Velázquez
- Sabela Pindusa Martínez Rodríguez

Localización

Edificio Facultades. 1º Andar

*Tfno: 988 38 73 05

E-mail: dafho@uvigo.es

Normativa

- Reglamento Estudiantes
- Estatuto *Estudantado (BOE 31/01/2010)
- Normativa de Permanencia de la Universidad de Vigo
- Reglamento de Voluntariado

Información de Interés

ESTUDIAR EN OURENSE

- Estudiar en la Universidad de Vigo
- Guía turística de Ourense
- Residencia de Estudiantes Las Burgas
- Alojamiento en Ourense
- Hoteles y Hostales.
- Pisos compartidos. Contactar con la ORI.
- Información para el alumnado de la Universidad de Vigo:
- Alumnado de la Universidad de Vigo
-

CONTACTOS INTERES UNIVERSIDAD DE VIGO

Página web:

<http://www.uvigo.es/>

Central: 986 81 20 00

Información General: 986 81 36 00

Información al alumnado: 986 81 36 30

Registro general de la universidad: 986 81 39 02

Registro del Campus de Vigo: 986 81 36 10

Registro del Campus de Ourense: 988 38 71 03

Gerencia: 986 81 35 60. xerencia@uvigo.es

Consejo Social: 986 81 26 63 secoso@uvigo.es

Tribunal de Garantías: 986 81 38 30. tgarant@uvigo.es

Gabinete de prensa: 986 81 36 04. gprensa@uvigo.es

SIOPE.: 986 81 36 30 /37 55. siope@uvigo.es

Oficina Osix de Vigo: 986 81 40 60. ofix@uvigo.es

Oficina Osix de Ourense: 988 38 71 71. ofixuo@uvigo.es

AREA DE SERVICIOS A La COMUNIDAD

Servicio de información, orientación y promoción (*SIOPE):

986 80 19 49 / 55. siope-po@uvigo.es

Actividades culturales: 986 81 36 03/ 26. vicext@uvigo.es

Actividades deportivas: 986 81 21 82 / 986 81 22 04; deportes@uvigo.es

Servicio de alumnado: 986 81 36 0 /09 xsadal@uvigo.es

LERD de Vigo: 986 81 37 71 / 72

LERD de Ourense: 988 38 71 02

Bolsas: 986 81 19 99 / 813 612. bolsas@uvigo.es

Títulos y planes de estudio: 986 81 36 35 / 3632

Asesoría Jurídica: 986 81 35 76

Oficina de I+D: 986 81 22 36. otri@uvigo.es

Oficina ORI: 986 81 21 78 / 986 81 35 50 ; ori@uvigo.es

CACTI: 986 81 21 18

Oficina del Medio Ambiente (OMA): 986 81 38 83; oma3@uvigo.es

Oficina Ofoe: 902 366 994 Correo electrónico: ofoe@uvigo.es

Oficina Ofie: 986 81 40 86 Correo electrónico: ofie@uvigo.es

BIBLIOTECA DEL CAMPUS DE OURENSE.

Presente físicamente en los tres campus, la Biblioteca Universitaria cuenta en cada uno de ellos con una biblioteca central y varias salas repartidas por las escuelas y facultades que componen la Universidad.

La Biblioteca Central del Campus de Ourense, fundada en el año 2000, cuenta con un fondo de unos 100.000 libros y unas

750 publicaciones periódicas divididas en diferentes temas como son la geografía, historia, arte, derecho y química.

Servicios que ofrece:

- Préstamo interbibliotecario a nivel nacional e internacional.
- Préstamelo para alumnos, PDI y PAS..
- Información bibliográfica, *búsquedas y referencias *bibliográficas.
- Catálogo automatizado y colectivo de publicaciones periódicas (a nivel nacional).

Contacto:

Conserjería (988 387 320) - conbco@uvigo.es; Préstamelo (988 387 192) - presour@uvigo.es

Dirección (988 387 191) - dirbco@uvigo.es; Administración (988 387 158) - admibco@uvigo.es

Subdirección hemeroteca (988 387 230) - subdhbco@uvigo.es; Subdirección adquisiciones (988 387 285) - subdrbco@uvigo.es

Hemeroteca (988 387 322) - hembco@uvigo.es

Campus Las Lagunas - 32004 - Ourense

Horario de atención al público: De lunes a viernes de 8:30*h a 21:00*h

Acceso al Catálogo de la Biblioteca

CUENTA DE CORREO ELECTRÓNICO DE La UNIVERSIDAD DE VIGO

Basta con estar matriculado en la Universidad y disponer del cartón universitario.

En el momento de formalizar la matrícula se crea una cuenta de correo con un nombre de usuario y con la extensión alumnos.uvigo.es

Con ese nombre de usuario y esa clave también podrás acceder a la red WIFI. Todas las instalaciones de la Universidad de Vigo tienen acceso a internet por red WIFI

<http://www.uvigo.es>

CARNET UNIVERSITARIO

El Carné Universitario es una tarjeta inteligente realizada en colaboración con el Santander, que acredita el estudiantado, profesorado y personal de administración y servicios como miembros de la comunidad universitaria.

Además de todas las funciones asociadas a las tarjetas inteligentes, el carné podrá disponer de servicios financieros 4B Maestro, si se solicitan voluntariamente

Para qué puedes utilizarlo?

- Acreditación universitaria
- Acceso a recintos y ordenadores de las aulas de informática y personales *
- Préstamo de libros en bibliotecas
- Consultas en Puntos de Información y, opcionalmente, en cajeros 4B
- Tarjeta deportiva
- Monedero electrónico
- Descuentos en comercios
- Tarjeta 4B Maestro (opcional)
- Firma Electrónica

Lo solicita en cualquier momento en las Oficinas Universitarias Santander del campus, llevando una fotografía reciente. Recíbelo en tu domicilio particular. Para que incluya el servicio 4B Maestro solo necesitas ser titular de una cuenta bancaria en el Santander. Esta cuenta no tiene ni gastos de administración ni de mantenimiento.

El Carné Universitario no hay que renovarlo cada año. Para activar la función financiera te dirige a la Oficina Universitaria.

SEGURO ESCOLAR

Los alumnos de la Universidad de Vigo, sea cual sea su nacionalidad o estudios que cursen, quedan cubiertos por un seguro escolar. Al igual que se regula para los niveles educativos previos, la Ley establece la cobertura obligatoria.

Además, la Universidad de Vigo suscribió un seguro adicional, seguro *cum laude, para todos sus alumnos, incluidos aquellos que no quedan cubiertos por el seguro obligatorio. Ambos seguros se pagan en el momento de formalizar la matrícula, por lo que no tienen coste adicional alguno.

Con carácter complementario a los dos anteriores, la Universidad de Vigo dispone de un seguro voluntario, seguro *cum laude plus, con mayores coberturas que aquellos y la un coste muy reducido (alrededor de 10 euros por curso).

OTROS SERVICIOS

- **Actividades Culturales**
- **Deportes**
- **Voluntariado**
- **Area de Empleo.**
- **Fundación Universidad de Vigo.**
- **Gabinete psicopedagógico**
- **Tribunal de Garantías**

Grado en Geografía e Historia

Asignaturas

Curso 3

Código	Nombre	Cuatrimestre	Cr.totales
002G250V01501	Historia antigua de la Península Ibérica	1c	6
002G250V01502	Historia del arte moderno	1c	6
002G250V01503	Historia medieval de la Península Ibérica	1c	6
002G250V01504	Prehistoria de la Península Ibérica	1c	6
002G250V01505	Geografía aplicada: territorio y paisaje	1c	6
002G250V01601	Historia contemporánea de España	2c	6
002G250V01602	Historia del arte contemporáneo	2c	6
002G250V01603	Historia moderna de España	2c	6
002G250V01604	Mundo actual	2c	6
002G250V01605	Sistemas de representación geográfica	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia antiga da Península Ibérica				
Asignatura	Historia antiga da Península Ibérica			
Código	002G250V01501			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS 6	Seleccione OB	Curso 3	Cuatrimestre 1c
Lengua Impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Reboreda Morillo, Susana María			
Profesorado	Reboreda Morillo, Susana María			
Correo-e	rmorillo@uvigo.es			
Web				
Descrición general	Coñecemento dos principais acontecementos e dos procesos de cambio e permanencia que tiveron lugar ao longo da Historia Antiga da Península Ibérica seguindo unha perspectiva diacrónica. Trátase de incentivar a actitude crítica dos alumnos mediante a análise actualizada da realidade da Península Ibérica na Antigüidade.			

Competencias de titulación

Código	
A5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
A23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
B1	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Coñecer detalladamente a evolución das comunidades asentadas no territorio peninsular durante a Antigüidade e as transformacións socioeconómicas e políticas que se producen durante este período da historia.	A5 A16 A19 A23	B1 B3 B5 B7 B12
Comprender as razóns que motivan os procesos de cambio e permanencia que se deron ao longo da Idade Antiga na Península Ibérica.	A14	B1
Respectar os puntos de vista que se derivan dos antecedentes culturais e nacionais, neste caso relacionados coa época antiga, adquirindo capacidade de razoamento crítico.	A13	B7
Utilizar diferentes instrumentos de recompilación de información e manexar as distintas fontes coas que se elabora a historia antiga, tanto arqueolóxicas como escritas, para ser capaz de organizar e planificar, realizar e presentar pequenas investigacións individuais que contribúan á adquisición dun coñecemento racional, non memorístico da materia.	A23	B3 B4 B11
Saber establecer elementos comparativos entre os coñecementos adquiridos noutras materias de cursos anteriores nas que se analiza a Historia Antiga Universal e a Historia Antiga da Península Ibérica	A20	

Contidos

Tema	
1. Hispania Romana: A República.	1.1. Fontes para o estudo da Historia Antiga da Península Ibérica. 1.2. Os primeiros contactos con Roma: As Guerras Púnicas. 1.3. A consolidación da conquista: As Guerras Celtibéricas e Lusitanas. 1.4. O remate final: As Guerras Cántabras.

2. Hispania Romana: O Alto Imperio.

- 2.1. Hispania Romana I: O Principado de Augusto e a dinastía Xulio-Claudia.
 2.2. Hispania Romana II: Dinastías Flavia e Antonina.
 2.3. Hispania Romana III: Os Severos e a crise do s.III.
 2.4. Hispania Romana IV: A Tetrarquía e o xurdimento das fórmulas Baixo Imperiais.
- 3.1. A monarquía Constantiniana e Valentiniana.
 3.2. As penetracións bárbaras e os primeiros reinos xermánicos de Hispania.
 3.3. O desenvolvemento cultural de Hispania nos s. IV-V.
 3.4. A fin da presenza romana en Hispania.

3. O Baixo Imperio e os inicios do período medieval.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Traballos tutelados	6	25	31
Titoría en grupo	6	6	12
Actividades introdutorias	2	1	3
Traballos de aula	10	20	30
Sesión maxistral	23	12	35
Probas de resposta curta	2	13	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	22	24
Outras	0	0	0

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado, orientados ao manexo de instrumentos de recompilación de información e de distintas fontes coas que se elabora a historia antiga. A asignación de traballos deberá quedar resolta no primeiro mes do cuadrimestre.
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e á aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia.
Actividades introdutorias	Sesións orientadas a presentar a materia, a tomar contacto co alumnado e a reunir información sobre os seus coñecementos previos sobre o temario, as súas motivacións e intereses.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistrais que inclúan a análise e comentario crítico das fontes propias da historia antiga, a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas e a análise e interpretación de materiais gráficos e audiovisuais.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor das claves fundamentais de cada un dos bloques temáticos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia. PROBAS DE RESPONDA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.
Titoría en grupo	TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia. PROBAS DE RESPONDA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.

Traballos de aula TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia. PROBAS DE RESPONSTA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Traballos tutelados	Presentación e entrega, na data sinalada, dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase, a maiores do marco teórico do traballo, a súa estrutura, a calidade da documentación empregada e a reflexión crítica sobre as fontes, a orixinalidade e rigor, a presentación formal do mesmo e a coherencia na súa exposición e defensa.	20
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados.	10
Probas de resposta curta	Valoraranse o dominio dos coñecementos teóricos e operativos da materia, así como a capacidade de síntese e a coherencia na redacción. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta.	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva a través dunha proba de avaliación sobre os tres grandes temas-bloque do programa. Esta proba incluírá tanto probas de contido teórico como comentarios de texto, mapas ou gráficas.	55
Outras	Asistencia e participación nas sesións teóricas e prácticas	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

a) **ALVAR EZQUERRA, J. -dir- (2008): *Entre Fenicios y Visigodos. La Historia Antigua de la Península Ibérica, Madrid.***

BLÁZQUEZ, J.Mª, MONTENEGRO, A., ROLDÁN, J.M., MANGAS, J., TEJA, R., SAYAS, J.J., GARCÍA IGLESIAS, L., ARCE, J. (2007): *Historia de España Antigua. Tomo II: Hispania romana.* Madrid.

GÓMEZ ESPELOSÍN, F. J. (2011): *Iberia e Hispania. Recursos para el estudio de la historia de la España antigua.* Alcalá de Henares.

GRACIA ALONSO, F. -coord.- (2008): *De Iberia a Hispania.* Barcelona.

LE ROUX, P. (2006): *Romanos de España: ciudades y política en las provincias, siglos II a. C.-III d. C.* Barcelona.

ROLDÁN HERVÁS, J. M. □dir- (2006): *Diccionario Akal de la Antigüedad hispana.* Madrid.

SÁNCHEZ MORENO, E. -edit- (2007): *Protohistoria y Antigüedad de la Península Ibérica. I: Las fuentes y la Iberia colonial.* Madrid, 2007.

ÁLVAREZ SANCHÍS, J. (2003): *Los señores del ganado. Arqueología de los pueblos prerromanos en el occidente de Iberia.* Madrid.

ARCE, J. (2009): *Madrid.*

CHAÍN GALÁN, A., DE LA TORRE ECHÁVARRI, J.I. (2005): *Celtíberos. Tras la estela de Numancia (Catálogo exposición).* Soria.

FERNÁNDEZ FLORES, A., RODRÍGUEZ AZOGUE, A. (2007): *Tartessos desvelado*. Córdoba.

MAYA, J. L. (1999): *Celtas e iberos en la península ibérica*. Barcelona, 1999.

PASTOR MUÑOZ, M. (2004): *Viriato. El héroe hispano que luchó por la libertad de su pueblo*. Madrid.

ROLDÁN HERVÁS, J. M., WULFF ALONSO, F. (2001): *Citerior y Ulterior: las provincias romanas de Hispania en la era republicana*. Madrid.

SANTOS YANGUAS, J. (1997): *Los pueblos de la España antigua*. Madrid.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia da arte moderna				
Asignatura	Historia da arte moderna			
Código	002G250V01502			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	1c
Lengua Impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Barriocanal López, María Yolanda			
Profesorado	Barriocanal López, María Yolanda			
Correo-e	barriocanal@uvigo.es			
Web				
Descrición general	Estudo das manifestacións artísticas en Italia nos séculos XV ao XVIII nas grandes xeneralizacións conceptuais que a historiografía artística sinala como Renacemento, Manierismo e Barroco. O seu desenvolvemento comprenderá a análise do proceso de produción e recepción da obra de arte durante estas centurias, a través dos creadores e obras máis significativas, tendo en conta a perspectiva histórica, social, ideolóxica e iconográfica que permiten a súa contextualización, co apoio das fontes literarias e documentais.			

Competencias de titulación	
Código	
A25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal
A26	Visión diacrónica rexional e completa dos fenómenos artísticos territoriais
A28	Coñecemento das distintas metodoloxías da aproximación á Historia da Arte
A30	Coñecemento das principais fontes literarias e documentais da Historia da arte
A31	Coñecementos básicos de iconografía como clave para a interpretación de imaxes
A32	Coñecemento práctico dos procesos básicos da metodoloxía científica en Historia da Arte
B2	Aplicación dos coñecementos
B3	Capacidade de organización e planificación

Competencias de materia	
Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje
Coñecer as diferentes manifestacións artísticas, integradas no contexto histórico, social e cultural dos períodos obxecto de estudo	A26
Desarrollar capacidade de comprensión, tratamento e aplicación das fontes literarias e documentais relacionadas	A30
Demostrar capacidade para a análise integral das obras de arte e de búsqueda de información para a súa interpretación	A28
Desenvolver as dotes de percepción das manifestacións artísticas do Renacemento e Barroco dunha forma interdisciplinar	A32
Adquirir coñecementos básicos de iconografía para a interpretación das imaxes artísticas dos períodos de estudo	A31
Recoñecer unha visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal	A25
Aplicar a través de exposicións teóricas a organización da información recabada por diferentes cauces de aprendizaxe	B2 B3

Contidos	
Tema	
1. Humanismo e Renacemento	1.1. Concepto. O valor concedido á antigüidade. A preocupación humanista das artes. Arte e humanismo nas Cortes italianas do Renacemento
2. Clasicismo e Manierismo	2.1. Arquitectura e urbanismo no Quattrocento e Cinquecento italiano. O plan central. As teorías sobre a cidade ideal. A plasmación da igrexa triunfante 2.2. Orientacións pictóricas das escolas italianas. 2.3. A síntesis dos valores formais e intelectuais da escultura renacentista

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	20	30	50
Eventos docentes e/ou divulgativos	4	0	4
Saídas de estudo/prácticas de campo	5	10	15
Titoría en grupo	5	3	8
Traballos tutelados	10	30	40
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de resposta curta	2	20	22
Traballos e proxectos	3	7	10
Outras	0	0	0

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases expositivas que concentran o aprendizaxe teórico. Nas diferentes sesións se desenvolve o contido do programa, secuenciado en bloques temáticos. Para cada unidade temática ofrécese un esquema básico e bibliografía específica para seguir e profundizar nos contidos. Nas sesións emprégase recursos complementarios (proieccións en power point, fontes documentais e literarias, páxinas de internet, etc.)
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a conferencias, charlas e debates relacionados cos contidos da materia, fora do ámbito académico, programadas durante o curso polas diferentes institucións culturais e museos de ámbito local. Reservaranse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía, de xeito que computan nas actividades dirixidas
Saídas de estudo/prácticas de campo	Saídas de estudo fora do ámbito académico en función do contido do programa (exposicións temporais, coleccións ou fondos museísticos, monumentos ou conxuntos histórico artísticos de interese, etc.)
Titoría en grupo	Apoio á formación do alumno/a, orientado a resolver as dúbidas ou calquera outra cuestión relacionada coa materia
Traballos tutelados	Dirixidos á profundización na materia e ao fortalecemento da capacidade analítica e expositiva do alumnado. Consisten na elaboración dun traballo inédito, de carácter individual ou grupal (maximo dous alumnos), vinculado aos contidos do programa. Se valorará o acceso á bibliografía e fontes, a presentación, claridade e orixinalidade expositiva, e a metodoloxía empregada.
Actividades introdutorias	Sesión previa, orientada á presentación do desenvolvemento da materia e primeira toma de contacto cos estudantes

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Levarase unha atención personalizada, mediante o seguimento do alumnado no aprendizaxe da materia, atendendo a todas as consultas persoais, cuestións relativas ás actividades programadas, especialmente na orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación.
Titoría en grupo	Levarase unha atención personalizada, mediante o seguimento do alumnado no aprendizaxe da materia, atendendo a todas as consultas persoais, cuestións relativas ás actividades programadas, especialmente na orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación.

Avaliación

	Descrición	Calificación
Sesión maxistral	Valoración da comprensión e asimilación dos contidos teóricos da materia. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 5 puntos.	50
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asimilación das insenanzas vertidas nas sesións culturais fora da aula	10
Saídas de estudo/prácticas de campo	Participación activa nas saídas de estudo plantexadas como complemento á materia	10

Traballos tutelados	Na súa avaliación se considerarán os seguintes criterios:	20
	- singularidade e complexidade do tema de estudo escollido	
	- metodoloxía	
	- bibliografía e fontes consultadas	
Outras	- presentación, claridade e orixinalidade expositiva	10
	Asistencia e participación nas clases teóricas e actividades presenciais	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos/as que non poidan acollerse á modalidade presencial, deberán comunicarlo ao profesor no inicio do curso, debidamente justificado. Serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

ARGAN, G. C., **Renacimiento y Barroco**,
BLUNT, A., **Teoría de las artes en Italia, 1440-1600**, Gustavo-Gili,
BURCKHARDT, J., **La cultura del Renacimiento en Italia**, Iberia,
BURKE, P., **El Renacimiento en Italia: cultura y sociedad en Italia**, Alianza,
WÖLLFFLIN, H., **Renacimiento y Barroco**, Paidós,
WITTKOWER, R., **Arte y Arquitectura en Italia 1600-1750**, Cátedra,
BENEVOLO, L., **Historia de la Arquitectura del Renacimiento: la arquitectura clásica (del siglo XV al siglo XVIII)**, Gustavo Gili,
BOUCHER, B., **La escultura barroca en Italia**, Destino,
CASTRIA MARCHETI, F., **El Barroco 1600-1700: el arte europeo de Caravaggio a Tiepolo**, Electa,
WITTKOWER, R., **Los fundamentos de la arquitectura en la edad del Humanismo**, Alianza,

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Historia da arte contemporánea/O02G250V01602

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Historia moderna universal/O02G250V01405

Historia moderna de España/O02G250V01603

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Historia da arte medieval/O02G250V01404

Otros comentarios

A causa da ensinanza e avaliación continua, recoméndase que a ficha de identificación do estudante se entregue, debidamente cumprimentada cos seus datos personais e correo electrónico na primeira semán do curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia medieval da Península Ibérica				
Asignatura	Historia medieval da Península Ibérica			
Código	002G250V01503			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	1c
Lengua Impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Correo-e	fjperez@uvigo.es			
Web				
Descrición general	Coñecemento, comprensión e aceptación dos caracteres específicos, principais acontecementos e transformacións da sociedade da península Ibérica durante a Idade Media, prestando especial atención á súa realidade multicultural e ao ter sido o berce da realidade política actual			

Competencias de titulación

Código	
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Coñecer e comprender en perspectiva comparada os principais rasgos da evolución da sociedade de península Ibérica en todas as súas vertentes (social, económica, política, cultural, etc.) entre os séculos V e XV	A16 A19 A20	B11
Analizar, comparar e avaliar o pasado medieval peninsular mediante o estudo e tratamento das diversas fontes (textuais, literarias, artísticas, etc.) procedentes dese pasado para realizar traballos individuais ou en equipo que contribúan ao seu mellor entendemento	A13	B4
Adquirir conciencia da difícil convivencia entre culturas e pobos na Idade Media peninsular e aceptar os sucesivos entendementos e conflitos tanto entre relixións como entre formacións políticas diferentes	A13 A19	B10

Contidos

Tema	
1.- Alta Idade Media (ss. V-X)	1.1.- Introducción á Idade Media peninsular 1.2.- Os reinos xermánicos da península Ibérica 1.3.- O predomínio e esplendor de Al Andalus 1.4.- Os núcleos cristiáns do norte da Península
2.- Plena Idade Media (ss. XI-XIII)	2.1.- Da superioridade islámica á cristiá 2.2.- O equilibrio dos reinos cristiáns 2.3.- A plenitude da sociedade cristiá peninsular 2.4.- A difícil convivencia das tres culturas
3.- Baixa Idade Media (ss. XIV-XV)	3.1.- A institucionalización das monarquías 3.2.- Crisis e recuperación baixo

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	24	0	24
Traballos tutelados	7	36	43
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	12	18

Titoría en grupo	3	9	12
Saídas de estudo/prácticas de campo	2	2	4
Probas de resposta curta	3	26	29
Traballos e proxectos	4	15	19
Outras	0	0	0

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión orientada a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte do profesor e presentación das liñas básicas para o desenvolvemento das actividades relacionadas coa mesma
Traballos tutelados	Elaboración e presentación de traballos feitos polo alumnado de forma individual ou en grupo
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistrais
Titoría en grupo	Seguemento e aclaración de dúbidas sobre os contidos da materia así como supervisión do traballo autónomo do alumnado en relación coa mesma
Saídas de estudo/prácticas de campo	Saída de estudos na que se comprobará in situ o que resta do pasado medieval nun lugar concreto, analizándose dito legado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Seguemento e atención individualizada do alumnado tanto na aula como no despacho ou mediante correo electrónico, coa intención de resolver os problemas e dúbidas que poidan xurdir no estudo e comprensión dos contidos da materia, preparación de traballos, resolucións de problemas, probas de avaliación, etc
Traballos tutelados	Seguemento e atención individualizada do alumnado tanto na aula como no despacho ou mediante correo electrónico, coa intención de resolver os problemas e dúbidas que poidan xurdir no estudo e comprensión dos contidos da materia, preparación de traballos, resolucións de problemas, probas de avaliación, etc

Avaliación

	Descrición	Calificación
Sesión maxistral	Avaliación mediante tres probas de resposta curta ao final do correspondente tema	40
Traballos tutelados	Avaliaranse os coñecementos teóricos adquiridos polo alumnado na realización e estruturación do traballo así como a súa capacidade de exposición	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	Presentación e entrega, conforme os criterios establecidos, dos materiais elaborados nas sesións prácticas	20
Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades.	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta

Bibliografía. Fontes de información

Loring, M.I.; Pérez, D. e Fuentes, P., **La Hispania tardorromana y visigoda. Siglos V-VIII [Historia de España 3er Milenio, nº 4]**, 2008,
 Salvatierra, V. e Canto, A., **Al-Ándalus. De la invasión al califato de Córdoba [Historia de España 3er Milenio, nº 5]**, 2008,
 Isla Frez, A., **La Alta Edad Media. Siglos VIII-XI [Historia de España 3er Milenio, nº 7]**, 2002,
 Álvarez Borge, I., **La Plena Edad Media. Siglos XII-XIII [Historia de España 3er Milenio, nº 8]**, 2003,
 Guinot Rodríguez, E., **La Baja Edad Media en los siglos XIV y XV. Economía y Sociedad [Historia de España 3er Milenio, nº 9]**, 2003,

Monsalvo Antón, J.M., **La Baja Edad Media en los siglos XIV y XV. Política y Cultura** [Historia de España 3er Milenio, nº 10], 2005,

Álvarez Palenzuela, V.A. (dir.), **Historia de España de la Edad Media**, 2002,

Historia de España, 7. Época medieval. La dinámica política, 2005,

Historia de España. 8. Época medieval. Administración y gobierno, 2003,

Historia de España. 9. Época medieval. Economía y sociedad, 2004,

Historia de España. 10. Época medieval. Iglesia y cultura, 2002,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prehistoria da Península Ibérica				
Asignatura	Prehistoria da Península Ibérica			
Código	002G250V01504			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS 6	Seleccione OB	Curso 3	Cuatrimestre 1c
Lengua	Castelán			
Impartición	Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Castro Pérez, Ladislao			
Profesorado	Castro Pérez, Ladislao González Insua, Félix			
Correo-e	castro@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/historia			
Descrición general	A materia Prehistoria da Península Ibérica impártese no 3º ano do Grao en Xeografía e Historia, dentro do bloque Historia de España. O seu papel básico é iniciar ao alumno nos desenvolvementos xerais da prehistoria peninsular atendendo con especial atención ás fontes arqueolóxicas empregadas para o seu estudo.			

Competencias de titulación	
Código	
A12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
B3	Capacidade de organización e planificación
B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B9	Traballo en equipo en diversos contextos
B10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza
B15	Sensibilidade cara temas ambientais.

Competencias de materia		
Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Coñecer, comprender e comparar os principais conceptos e procesos da Prehistoria da Península Ibérica.	A13 A16 A19	B3 B12
Ser capaz de acceder á información dispoñible en diversas fontes e ser capaz de discriminar as máis adecuadas.	A23	B6 B7 B9 B11
Valorar o patrimonio arqueolóxico no seu contexto pasado e presente.	A12	B10 B15

Contidos	
Tema	
I. O nacemento da Prehistoria e o proceso de hominización da P. Ibérica	Tema 1.- O Nacemento da Prehistoria peninsular Tema 2.- O Cuaternario Tema 3.- A hominización da P. Ibérica Tema 4.- Do Home de Neandertal ao Homo Sapiens
II. De cazadores a produtores	Tema 1.- Economía cazadora-recolectora e economía produtora Tema 2.- Modelos de ocupación e asentamento Tema 3.- Tecnoloxías Prehistóricas Tema 4.- O mundo da morte: O megalitismo Tema 5.- Formas de organización social: A formación das sociedades tribais Tema 6.- Arte rupestre

III. Desenvolvemento das sociedades complexas	Tema 1.- Patróns de asentamento Tema 2.- Transformacións tecnolóxicas Tema 3.- Prácticas funerarias Tema 4.- Intercambio e desenvolvemento de circuitos comerciais Tema 5.- O incremento da complexidade social
IV. Pobos protohistóricos	Tema 1.- Tartessos e a Cultura Ibérica Tema 2.- A Cultura castrexa do Noroeste Tema 3.- Outras sociedades peninsulares da Idade do Ferro

Planificación			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Seminarios	3	5	8
Actividades introductorias	2	0	2
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Traballos tutelados	0	20	20
Titoría en grupo	5	5	10
Sesión maxistral	25	30	55
Saídas de estudo/prácticas de campo	10	5	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	10	12
Traballos e proxectos	3	15	18
Outras	0	0	0

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminarios	Traballo en grupos informais na aula coa finalidade do estudo intensivo dun tema.
Actividades introductorias	Actividades previas para coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións do alumnado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Exercicios e Foro virtual (Espazo de discusión para o tratamento dun tema desenvolto a través dun entorno virtual).
Traballos tutelados	- Traballo colaborativo en grupo formal con xeración de interdependencia. - Traballo individual. - Presentación e entrega dos traballos tutelados
Titoría en grupo	Seguimento da realización dos traballos. Asesoramento e aclaración de dúbidas.
Sesión maxistral	Sesións teóricas con apoio de material didáctico elaborado para estas sesións (dispoñible en TEMA@).
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividade desenvolvida nun contexto externo, que ten que ver coa observación directa e sistemática.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Actividades introductorias	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Prácticas autónomas a través de TIC	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Sesión maxistral	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Traballos tutelados	O traballo tutelado deberá ser exposto na aula e entregado.	30
Sesión maxistral	Os coñecementos adquiridos serán avaliados mediante unha proba de desenvolvemento.	60

Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e participación activa do alumnado.	10
--------	---	----

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

Básica

- Cardoso, J.L. 2007. *Pré-História de Portugal*. Ed.Universidade Aberta. Lisboa.
- Cruz Berrocal, C., García Sanjuán, L. y Gilman Guillén, A. (coords.). 2013. *The Prehistory of Iberia. Debating Early Social Stratification and the State*. Routledge. Nova Iorque.
- Eiroa, J., Bachiller, A., Castro, L., Lomba, J. 1999. *Nociones de tecnología y tipología en Prehistoria*. Ariel. Barcelona. OUR 903 /113
- Fernández, V. 2007. *Prehistoria. El largo camino de la humanidad*. Alianza Editorial. Madrid. OUR 903 /425
- Menéndez, M. (Coord.) 2008. *Prehistoria y Protohistoria de la Península Ibérica*. UNED. Madrid. OUR 903 /464
- Vega, G., Bernabeu, J., Chapa, T. 2003. *La Prehistoria*. Historia de España. Tercer Milenio. Editorial Síntesis. Madrid. OUR 903 /441

Complementaria

- Arsuaga, J.L. 2004. *Atapuerca y la evolución humana*. Fundación Caixa Catalunya.
- Barandiarán, L., Martí, B., del Rincón, M. A., Maya, J. L. 2005. *Prehistoria de la Península Ibérica*. Ariel. Barcelona.
- Bernabeu, J., Aura, J., Badal, E. 1993. *Al Oeste del Edén. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa mediterránea*. Historia Universal. Síntesis. Madrid.
- Bicho, N. 2006. *Manual de Arqueología Pré-Histórica*, Lisboa, Ed. 70.
- Bicho, N. F., Carvalho, A.F. 2006. *Actas IV Congreso de Arqueología Peninsular*. Centro de Estudos de Património. Departamento de História, Arqueologia e Património. Faro.
- Bueno, P., Balbín R. 1997. *Actas II Congreso de Arqueología Peninsular*. Fundación Rei Afonso Henriques. Zamora.
- Buxó, R. 1997. *Arqueología de las plantas: la explotación económica de las semillas y los frutos en el marco mediterráneo de la Península Ibérica*. Crítica. Barcelona.
- Buxó, R. 2008. *Arqueobotánica: Los usos de las plantas en la Península Ibérica*. Ariel. Barcelona.
- Cardoso, J.L. 2002. *Pré-História de Portugal*. Ed. Verbo. Lisboa.
- Castro, P. V., González, R.; Lull, V., Mico, R. 1996. *Cronología de la Prehistoria Reciente de la Península Ibérica y Baleares (c. 2800-900 cal. ANE)*. BAR-IS, 652.
- Chapman, R. 1991. *La formación de las sociedades complejas. El sureste de la península ibérica en el marco del Mediterráneo occidental*. Crítica. Barcelona.
- Delibes, G., Fernández-Miranda, M. 1993. *Los orígenes de la civilización. El Calcolítico en el Viejo Mundo*. Síntesis. Madrid.
- Díaz-Andreu, M. 2002. *Historia de la Arqueología en España*. Ediciones Clásicas.
- Fullola, J. M., Petit, M. A. 1998. *La puerta del pasado*. Martínez Roca. S.A. Barcelona.
- Gracia Alonso, F. (coord.). 2008. *De Iberia a Hispania*, Ariel. Barcelona.
- Hernando, A. 1999. *Los primeros agricultores de la Península Ibérica*. Síntesis. Madrid.

- Jorge, S. 1999. *Domesticar a terra. As primeiras comunidades agrárias em território português*. Ed. Gradiva. Lisboa.
- Lull, V. 1993. *La "cultura" de El Argar. Un modelo para el estudio de las formaciones económico-sociales prehistóricas*. Akal. Madrid.
- Moure, A., González Morales, M. R. 1992. *La expansión de los Cazadores. Paleolítico Superior y Mesolítico en el Viejo Mundo*. Síntesis. Madrid.
- Moure Romanillo, A., Santos y Anguas, J. 2004. *Historia de España. Prehistoria. Del primer hombre a las colonizaciones mediterráneas (hasta el siglo III a. C.)*, vol. 1. Madrid. Ed. Espasa Calpe.
- Ruiz-Gálvez Priego, M. (coord.). 2001. *La Edad del Bronce. ¿Primera Edad de Oro de España? Sociedad, economía e ideología*. Crítica. Barcelona.
- VV.AA. 2006. Territórios da Pré-História em Portugal, Ed. Arkeos-Perspectivas em Diálogo 19. CEIPHAR. Tomar.

Atlas y diccionarios

- Alcina, J. (Coord.) 1998. *Diccionario de Arqueología*. Alianza Editorial. Madrid.
- Arias, F., Romero, A. M.^a. 1995. *Diccionario de Termos de Arqueoloxía e Prehistoria*. Ir Indo. Vigo.
- Díaz-Andreu, M., Mora, G. y Cortadella i Morral, J. 2009. *Diccionario histórico de la Arqueología en España (siglos XV-XX)*. Marcial Pons. Ediciones de Historia. Madrid.
- Menéndez, M., Jimeno, A. Fernández, V. 1997. *Diccionario de Prehistoria*. Alianza Editorial. Madrid.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, aportaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, enlaces, etc) a través da plataforma TEM@.

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Arqueoloxía aplicada/O02G250V01402
 Historia antiga da Península Ibérica/O02G250V01501

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Historia: Modelos de interpretación das sociedades preestatais/O02G250V01105
 Prehistoria universal/O02G250V01204
 Teoría e método da arqueoloxía/O02G250V01205

Otros comentarios

Ao longo do curso entregarase unha documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través da plataforma TEM@, polo que todos os alumnos deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xeografía aplicada: territorio e paisaxe				
Asignatura	Xeografía aplicada: territorio e paisaxe			
Código	002G250V01505			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimstre
	6	OB	3	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena			
Profesorado	Álvarez Vázquez, Miguel Ángel de Uña Álvarez, Elena			
Correo-e	edeuna@uvigo.es			
Web				
Descrición general	Materia adicada ao estudo dos sistemas territoriais e as súas paisaxes dende unha perspectiva aplicada do coñecemento xeográfico. Céntrase no diagnóstico e análise do territorio e da paisaxe dende unha perspectiva holista, tendo en conta os criterios de valor e a problemática da súa ordenación/xestión no ámbito da sociedade.			

Competencias de titulación

Código	
A3	Coñecemento das claves e desenvolvemento dos espazos xeográficos, (aspectos físicos, humanos, económicos) na súa dinámica socio-territorial
A6	Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica
A7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais
A9	Capacidade de análise e interpretación das paisaxes
A10	Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos
A11	Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial
B8	Compromiso ético e responsabilidade social
B9	Traballo en equipo en diversos contextos
B12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza
B13	Iniciativa e espírito emprendedor
B14	Motivación pola calidade
B15	Sensibilidade cara temas ambientais.
B16	Coñecemento doutras culturas.

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Potenciar as capacidades de diagnóstico, análise e interpretación dos territorios e das paisaxes a través do traballo colaborativo: selección operativa de recursos, argumentación creativa dos planteamentos e calidade na presentación de propostas.	A7 A9	B9 B15
Coñecer e desenvolver habilidades na organización e xestión de proxectos no marco ambiental coa finalidade de configurar estratexias innovadoras, impulsando o compromiso ético individual e colectivo e a responsabilidade social no diagnóstico dos procesos vinculados o territorio/paisaxe.	A11	B8
Analizar a interpretación e avaliación estratéxica dos fenómenos xeográficos analizados noutras culturas para concienciar os estudantes sobre a importancia da conservación e manexo sostible dos territorios e das paisaxes, patrimonio dunha comunidade.	A7	B15 B16
Coñecemento das claves e desenvolvemento dos espazos xeográficos (aspectos físicos, humanos, económicos) na súa dinámica socio-territorial.	A3	B8 B14 B15
Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica.	A6	B12 B14
Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos.	A10	B9
Iniciativa e espírito emprendedor.		B13

Contidos

Tema

1. Territorio

- 1.1 A Xeografía, ciencia do territorio
- 1.2 Perspectivas da Geopolítica
- 1.3 Ordenación e planificación

2. Paisaxe

- 2.1 Referentes do concepto
- 2.2 A Xeografía, ciencia da paisaxe
- 2.3 Ámbitos dinámico e funcional

Planificación			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	16	18	34
Estudo de casos/análises de situacións	6	4	10
Traballos tutelados	5	20	25
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Eventos docentes e/ou divulgativos	4	0	4
Saídas de estudo/prácticas de campo	10	6	16
Titoría en grupo	4	2	6
Probas de tipo test	3	20	23
Outras	1	0	1
Traballos e proxectos	1	10	11

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos/análises de situacións	Actividade dirixida: análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, etc.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo (visitas a centros de investigación, empresas, institucións... prácticas de campo) de interese académico-profesional para o alumno.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Estudo de casos/análises de situacións	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Traballos tutelados	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Saídas de estudo/prácticas de campo	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe

Avaliación	
	Calificación

Sesión maxistral	Avaliación das competencias adquiridas mediante proba tipo test integrado (desenvolvemento dos contidos teóricos)	40
Estudo de casos/análises de situacións	Proba na que se cumprimenta o protocolo de análise dunha situación ou problemática (desenvolvemento dos contidos teórico-prácticos)	10
Traballos tutelados	Traballos-Proxectos: O estudante entrega, presenta e debate os resultados obtidos na elaboración práctica dun traballo temático (incluíndo as prácticas autónomas coas TIC).	40
Outras	Asistencia e participación activa nas actividades e sesións planificadas.	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudiantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

GENERALES

Asociación de Geógrafos Españoles (2006) *Nueva cultura del territorio*. Madrid, AGE.

Bolós, M. de (dir) (1992) *Manual de ciencia del paisaje*. Barcelona, Masson.

Paül, V. & Tort, I. (eds) (2007) *Territorios, paisajes y lugares: trabajos recientes de pensamiento geográfico*. Madrid, AGE.

Philipponneau, M. (2001) *Geografía Aplicada*. Barcelona, Ariel.

Roger, A. (2007) *Breve tratado del paisaje*. Madrid, Biblioteca Nueva.

ESPECÍFICAS

Calvo García-Tornel, F. (2001) *Sociedades y territorios en riesgo*. Barcelona, Serbal.

Feria Toribio, J.M. et al (eds) (2009) *Territorios, sociedades y políticas*. Sevilla, AGE.

Gómez-Orea, D. (dir) (1994) *Ordenación del territorio*. Madrid, Editorial Agrícola Española.

Pillet, F. (coord.) (2010) *Territorio, paisaje y sostenibilidad*. Barcelona, La Estrella Polar.

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Sistemas de representación xeográfica/O02G250V01605

Xeografía de Galicia/O02G250V01906

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Xeografía: Fundamentos de xeografía física/O02G250V01102

Xeografía: Fundamentos de xeografía humana/O02G250V01202

Xeografía: Espazos e sociedades/O02G250V01301

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia contemporánea de España				
Asignatura	Historia contemporánea de España			
Código	002G250V01601			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	2c
Lengua Impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Valín Fernández, Alberto Juan			
Profesorado	Valín Fernández, Alberto Juan			
Correo-e	avalin@uvigo.es			
Web				
Descrición general	Coñecemento dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Historia contemporánea española.			

Competencias de titulación

Código	
A12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
A23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
B1	Capacidade de análise e síntese.
B2	Aplicación dos coñecementos
B3	Capacidade de organización e planificación
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B8	Compromiso ético e responsabilidade social
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Adquirir unha conciencia crítica da relación entre os acontecementos e os procesos propios da longa e tortuosa idade contemporánea española e a nosa realidade actual.	A12	B1
	A13	B2
		B7
		B8
Coñecer en detalle a evolución da sociedade española na época contemporánea e as transformacións económicas, sociais e políticas, en perspectiva comparada, facendo fincapé nos transcendentais procesos revolucionarios que se foron sucedendo no tempo.	A14	B1
	A16	B5
	A19	B11
	A20	
Explicar os grandes procesos de cambio e continuidade da contemporaneidade española a nivel político, económico, social, cultural e de mentalidades.	A12	B1
	A14	B2
	A19	B5
		B7
Manexar de xeito básico diferentes instrumentos de recompilación de información e pescudar en fontes diversas propias da época contemporánea española, co fin de que poida ser quen de planificar, realizar e presentar pequenas investigacións individuais e/ou en equipo que contribúan á elaboración dun discurso histórico crítico e razoado	A23	B3
		B4
		B5

Contidos

Tema

1.- A Revolución burguesa: da quebra do Antigo Rexime á creación do Estado liberal.	1.1.- A periodización da historia contemporánea española. 1.2.-A Guerra da Independencia, As Cortes de Cádiz e a Constitución de 1812. 1.3.- Revolución e Reación. (A Spanish Revolution): Sexenio Negro, O Trienio e a Ominosa Década. 1.4.-A Era Isabelina: As desamortizacións. 1.5.-O Sexenio Revolucionario.
2.- O Estado liberal: caciquismo e precariedade democrática. Primeira Restauración, Dictadura de Primo e Segunda República.	2.1.- A Primeira Restauración Borbónica. 2.2.-A Dictadura de Primo. 2.3.-A Segunda República.
3.- Da Guerra Civil á Monarquía postfranquista de Juan Carlos I.	3.1.-A Guerra Civil e a Revolución Social. 3.2.-O Franquismo. 3.3.- A Segunda Restauración Borbónica

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Saídas de estudo/prácticas de campo	2	2	4
Titoría en grupo	6	0	6
Traballos de aula	3	6	9
Traballos tutelados	4	20	24
Sesión maxistral	24	30	54
Actividades introductorias	1	0	1
Seminarios	6	12	18
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	4	30	34
Outras	0	0	0

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Saídas de estudo/prácticas de campo	Saída guiada pola cidade de Ourense. "Arquitectura popular, burguesa e aristocrática no Ourense contemporáneo".
Titoría en grupo	Sesións dirixidas ao seguimento e orientación sobre o estudo dos contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en curso.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistrais que inclúan a resolución de comentarios e composición de textos históricos.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito exclusivamente individual polo alumnado sobre temas monográficos en estreita relación coa disciplina e que serán obrigadamente expostos coa data da súa exposición na aula e os fará o alumno como técnica didáctica individual da impartición pedagóxica da Historia Contemporánea de España. Deberán estar asignados inexcusablemente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos máis relevantes da materia por parte do profesor.
Actividades introductorias	Sesións orientadas a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses.
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materias de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	TITORIA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en curso. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. SEMINARIOS: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos nas sesións maxistrais. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.

Titoría en grupo	TITORIA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en curso. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. SEMINARIOS: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos nas sesións maxistrais. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.
Traballos de aula	TITORIA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en curso. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. SEMINARIOS: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos nas sesións maxistrais. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.
Traballos tutelados	TITORIA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en curso. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. SEMINARIOS: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos nas sesións maxistrais. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Saídas de estudo/prácticas de campo	Presencia obrigatoria e participación activa na saída de estudo, manifestando en abertas discusións o alumnado as correspondentes asociacións críticas co tema a estudar.	2.5
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros prefixados, dos exercicios prácticos indicados: comentarios de textos e de mapas; recensión de monografías, de documentais, de fotografías; etc.	5
Traballos tutelados	Presentación, pública defensa e entrega dun guión do exposto na data sinalada, do traballo individual obrigatorio. Valoraranse: o marco teórico, a estrutura e vertebración do traballo, as reflexións teóricas e críticas e a presentación e exposición formal do mesmo.	15
Sesión maxistral	Valoraranse os coñecementos teóricos da disciplina, a estruturación lóxica das ideas, a conciencia evolutiva dos distintos procesos históricos, a claridade expositiva, o espírito crítico, a madureza do estilo literario (sintaxe, léxico, ortografía, etc.) e a coherencia expositiva. Todo elo mediante dúas probas de avaliación que incluírán preguntas de resposta longa ou desenvolvemento. Para superar a materia será preciso acadar, en ambas dúas probas, unha cualificación mínima de 3,5 puntos dun máximo de 6.	60
Seminarios	Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o libre debate, a libre discusión baseada no respecto mútuo e a activa participación.	7.5
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e participación do alumnado.	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo) nos que se examinarán de todo o programa da materia en base á bibliografía sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo. O exame suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

Álvarez Junco, J. *Mater Dolorosa. la Idea de España en el siglo XIX*. 2002.

Aróstegui, J. *La Guerra Civil, 1936-1939*. Madrid, Temas de Hoy, 1997.

Artola, M. *La burguesía revolucionaria (1808-1874)*, Madrid, Alianza, 1973.

Artola, M. *La España de Fernando VII*. Madrid, Espasa, 1968.

Avilés Fernández, M. *Nueva Historia de España*. Tomos IV y V. Madrid, Edaf, 1975.

Bahamonde, Á. y Otero, L. E. *Historia de España*, Madrid, SM, 2009.

Bolloten, B. *La Guerra Civil española: revolución y contrarrevolución*. Madrid, Alianza, 1997.

Carr, R. *España 1808- 2008*. Barcelona, Ariel, 2009.

Fernández Sebatán, J. y Fuentes, J. F. (dirs.). *Diccionario político-social del siglo XX español*. Madrid, Alianza editorial, 2008.

Jover Zamora, J. M. *Historia España Menéndez Pidal*. Tomos XXXII al XXXIX. Madrid, Espasa.

Lara Hernández, J. M. (dir.). *Historia de España*. Vols.: 9-12. Barcelona, Planeta, 1988.

Martínez, Á., Sánchez, R. y Montero, F. *Manual de Historia de España. Siglo XIX*. Madrid, Historia 16, 1990.

Paredes, J. *La España contemporánea*. Barcelona, Ariel, 1997.

Palacio Atard, V. *La España del siglo XIX (1808-1898)*. Madrid, Espasa, 1978.

Sánchez Jiménez, J. *La España contemporánea*. Madrid, Istmo, 1991.

Tuñón de Lara, M. *El movimiento obrero en la historia de España*. (I) y (II). Madrid, Sarpe, 1985.

Tusell, J. *Manual de Historia de España. 6. Siglo XX*. Madrid, Historia 16, 1990.

Tusell, J. *Historia de España en el siglo XX*. Madrid, Taurus, 1998.

BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA

Remítase aos manuais citados na Bibliografía Básica para a listaxe de bibliografía temática actualizada.

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Historia: Introducción á historiografía/O02G250V01203

Historia contemporánea universal/O02G250V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia da arte contemporánea				
Asignatura	Historia da arte contemporánea			
Código	002G250V01602			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS 6	Seleccione OB	Curso 3	Cuatrimestre 2c
Lengua Impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Vázquez Rozas, Roberto			
Profesorado	López López, Marta Vázquez Rozas, Roberto			
Correo-e	rvrozas@uvigo.es			
Web				
Descrición general	A asignatura de Historia da Arte Contemporánea abarca temporalmente dende o derradeiro cuarto do século XVIII ata o momento actual. Arquitectura, escultura e pintura.			

Competencias de titulación

Código	
A24	Conciencia crítica das coordenadas espazo-temporais da Historia da Arte
A25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal
A27	Coñecementos particulares e optativos da Historia da Arte
A28	Coñecemento das distintas metodoloxías da aproximación á Historia da Arte
A29	Coñecemento sistemático e integrado do feito artístico: distintas linguaxes e técnicas da produción artística ao longo da historia.
A30	Coñecemento das principais fontes literarias e documentais da Historia da arte
A33	Coñecementos sobre documentación, composición de materiais e técnicas construtivas dos bens artísticos mobles e inmobles
A34	Coñecementos instrumentais aplicados á Historia da Arte
B1	Capacidade de análise e síntese.
B2	Aplicación dos coñecementos
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza
B13	Iniciativa e espírito emprendedor
B14	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Coñecer la evolución da arte contemporánea e la transformación da linguaxe e discurso artístico de finais do século XVIII ata a actualidade.	A24 A25 A27	B5
Adquirir a linguaxe artística necesario aplicado á arte contemporánea.	A24 A27 A29	B1 B2
Adquirir capacidad de consideración e interpretación de los diversos textos y escritos (de los propios artista, coetáneos sobre artitas, manifiestos de grupos...) apoyados en contexto ideolóxicos y científicos de la época.	A29 A33	B1 B2
Coñecer os puntos de inflexión e os avances claves da modernidade	A28 A29	
Obter visións alternativas da complexidade da arte no mundo actual a través dos diferentes métodos de análise	A28	
Saber aplicar a documentación de carácter primario ou secundario así como os textos de recente publicación na análise da praxis artística contemporánea	A30	B2
Coñecer e aplicar os métodos teóricos que enmarcan ás múltiples prácticas artísticas desde diferentes enfoques	A34	B2
Coñecementos instrumentais aplicados á Historia da Arte	A34	
Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza		B12
Iniciativa e espírito emprendedor		B13
Motivación pola calidade		B14

Contidos	
Tema	
I.-ORIXES E FUNDAMENTOS DÁ ARTE NA IDADE CONTEMPORÁNEA. A ARTE DÁ ILUSTRACIÓN.	1. Neoclasicismo 2. Prerromantismo
II.- O SÉCULO XIX E VOS MOVEMENTOS ARTÍSTICOS NO CAMBIO DE SÉCULO.	1.-Romantismo 2.- Realismo 3.- Revolución, renovación e decadentismo: do Impresionismo ao Postimpresionismo
III.- O SÉCULO XX. VANGARDAS HISTÓRICAS. A ARTE DESPOIS DE 1945.	1.- Vangardas Históricas: primeiras vangardas e período de entreguerras 2.- A arte dende 1945. 3.- Tendencias artísticas actuais. A Posmodernidade

Planificación			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	24	30	54
Traballos tutelados	4	20	24
Seminarios	6	12	18
Titoría en grupo	6	0	6
Actividades introdutorias	1	0	1
Saídas de estudo/prácticas de campo	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	22.5	25.5
Probas de resposta curta	1	7.5	8.5
Outras	0	0	0

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición y explicación de los contenidos de la materia por parte del profesor.
Traballos tutelados	Traballos individuais por parte dos alumnos sobre algún aspecto relacionado coa arte contemporánea.
Seminarios	Traballo en grupo que considere algún aspecto de especial dificultade. Reservaranse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende a Facultade de Historia, de xeito que computan nas actividades dirixidas
Titoría en grupo	Seguimiento del avance y resolución de problemas de los alumnos relacionados con la materia.
Actividades introdutorias	Presentación da materia e toma de contacto co alumno.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Visitas a exposicións de arte contemporánea e talleres de artistas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Comentario de textos e/ou imaxes

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Traballarse cos alumnos individualmente ou en grupo, tanto as fontes necesarias para a realización dos seus traballos e os problemas teóricos ou prácticos que poidan xurdir.
Titoría en grupo	Traballarse cos alumnos individualmente ou en grupo, tanto as fontes necesarias para a realización dos seus traballos e os problemas teóricos ou prácticos que poidan xurdir.

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Sesión maxistral	Proba teórica consistente no desenvolvemento dun tema do programa por escrito. Análise de texto e imaxes relacionadas sempre co temario exposto polo profesor. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 5 puntos	60
Traballos tutelados	Traballos individuais por parte dos alumnos dalgún aspecto relacionado coa Arte Contemporánea.	20
Seminarios	Valorarase a capacidade de discusión e participación nun traballo en grupo que considere algún aspecto de especial dificultade.	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Presentación e entrega de comentarios de texto e/ou imaxes na data sinalada	5

Otros comentarios sobre la Evaluación

(*) Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa mediante unha proba escrita, que supoñerá o 70% da nota final, e un traballo obligatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

ARGAN, G.C., **A Arte Moderna: do iluminismo aos movementos contemporáneos**, Akal,
BOCEIRA FERNANDEZ, V., **A linguaxe artística**, Península,
BOCEIRA FERNANDEZ, V. (Ed), **Historia das ideas estéticas e de teorías artísticas contemporáneas**, Visor,
DIDI-HUBERMAN, G., **Ante o tempo. Historia da Arte e anacronismo das imaxes**, Adriana Hidalgo,
FOSTER, H.; KRAUS, R., **Arte desde 1900: modernidade, antimodernidade, postmodernidade**, Akal,
HABERMAS, J., **O Discurso filosófico da modernidade**, Taurus,
RAMIREZ, J. A. (Dir.), **O mundo contemporáneo. Historia da Arte. 4**, Alianza,
READ, H., **Filosofía da Arte Moderna**,
SCHAPIRO, M., **A Arte Moderna**, Alianza,
AAVV, **Fontes para a Historia da Arte. vs. 7-8**, Gustavo Gili,

HONOUR, H.: Neoclasicismo, Madrid, Xarait, 1982.

NOVOTNY, F.: Pintura y escultura en Europa 1780-1880, Madrid, Cátedra, 1980.

NOCHLIN, L.: El realismo, Madrid, Alianza Editorial, 1991.

HOLDING, J.: El cubismo, Madrid, Alianza Editorial, 1993.

BOCEIRA V.: El arte del siglo XX. La construcción de la vanguardia, Madrid, Edicusa, 1978.

HITCHCOK, H. R.: Arquitectura de los siglos XIX y XX, Madrid, Cátedra, 1981.

MARCHAN FIZ, S.: Del arte objetual al arte de concepto, Madrid, Akal, 1970.

BOCEIRA, V.: Pintura y escultura española del siglo XX, Madrid, Akal. 1994.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia moderna de España				
Asignatura	Historia moderna de España			
Código	002G250V01603			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	2c
Lengua Impartición	Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Presedo Garazo, Antonio			
Profesorado	González Vidal, José Manuel Presedo Garazo, Antonio			
Correo-e	antonio.presedo@terra.es			
Web				
Descrición general	Coñecemento dos fundamentos básicos da civilización e sociedade españolas da Idade Moderna, nas súas vertentes política, económica, social e cultural; e a súa interrelación con outras civilizacións e sociedades europeas e ultramarinas			

Competencias de titulación

Código	
A12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
A13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
A14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A19	Coñecemento da historia nacional propia
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
B3	Capacidade de organización e planificación
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B9	Traballo en equipo en diversos contextos
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B13	Iniciativa e espírito emprendedor
B14	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Coñecer de xeito xeral, crítico e actualizado os fundamentos básicos da civilización e a sociedade española na Idade Moderna, e as súas transformacións, desde unha perspectiva ampla que contemple as vertentes social, económica, política e cultural	A16 A19	B3 B11 B14
Adquirir conciencia crítica para valorar a relación entre os procesos e acontecementos históricos de España na Idade Moderna e os procesos e acontecementos actuais	A12 A13 A19	B4 B9 B13
Coñecer e comprender as dinámicas de cambio e continuidade que se produciron en España durante a Idade Moderna, as causas e consecuencias deses procesos e a súa interrelación con Europa e o mundo mediterráneo	A16 A20	B3 B14
Manexar e interpretar diferentes fontes historiográficas e documentais que permitan elaborar os traballos previstos	A14 A19	B3 B4 B6

Contidos

Tema	
1. Bases estruturais	1.1. Demografía, poboación e sociedade na España do Antigo Réxime 1.2. Os sectores económicos da España do Antigo Réxime 1.3. O pensamento económico hispano: teoría e práctica nos séculos XVI-XVIII
2. Cultura e mentalidades	2.1. O problema do Renacemento español e a reforma católica 2.2. A cultura do Barroco e da Ilustración en España 2.3. Cultura popular e mentalidades na época das Luces

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	24	30	54
Seminarios	6	16	22
Traballos tutelados	4	14	18
Traballos de aula	5	10	15
Titoría en grupo	4	0	4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	24	28
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	6	8
Outras	0	0	0

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Sesións adicadas á presentación do programa da materia, e a tomar un primeiro contacto cos/as alumnos/as que permita coñecer o seu interese e motivacións cara a ela
Sesión maxistral	Exposición detallada por parte do docente dos contidos teóricos da materia, salientando aquelas liñas básicas que habrán de permitir o desenvolvemento das actividades relacionadas co temario. Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas polo Departamento de Historia, Arte e Xeografía e pola Facultade de Historia desta universidade
Seminarios	Actividades encamiñadas ó traballo intensivo por parte dos/as alumnos/as sobre un tema ou conxunto de temas concretos do programa da materia, que implicará a lectura e manexo de bibliografía específica, responder a preguntas guía formuladas polo docente e a participación nas sesións de debate que se levarán a cabo en relación con ditos temas
Traballos tutelados	Elaboración de traballos por parte dos/as alumnos/as, ben de xeito individual, ben en grupo, que deberán ser presentados na aula
Traballos de aula	Actividades que teñen como obxecto que os/as alumnos/as resolvan os exercicios prácticos relacionados cos contidos do temario
Titoría en grupo	Sesións nas que se fará seguimento dos progresos dos/as alumnos/as, atendendo ás dúbidas que se lles podan presentar en relación cos contidos da materia e nos traballos e exercicios prácticos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.
Traballos tutelados	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.
Traballos de aula	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.
Titoría en grupo	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos seus traballos de aula, sesións prácticas e probas de avaliación.

Avaliación

Descrición	Calificación
------------	--------------

Sesión maxistral	Realización de dúas probas nas que se deberá responder a preguntas de desenvolvemento, outras de resposta curta e un exercicio práctico	60
Seminarios	Presentación e análise crítica de materiais relacionados cos contidos da materia, traballados previamente e debatidos na aula, valorándose o grao de participación dos/as alumnos/as en ditos debates	7.5
Traballos tutelados	Presentación e entrega dos traballos que se requiran según os criterios fixados polo docente e nas datas que se indiquen	15
Traballos de aula	Presentación e entrega dos traballos elaborados nas sesións prácticas según os criterios fixados polo docente	7.5
Outras	Nivel de asistencia e participación activa dos/as alumnos/as nas sesións presenciais (sesións maxistras, seminarios e prácticas) e entrega puntual dos traballos que se lles requiran	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía xeral

- Domínguez Ortiz, A. (dir.), *Historia de España*, vols. 5, 6 e 7, Barcelona, Planeta, 1988-89. OUR 94" 15/17" /734 v.5, v.6, v.7
- Floristán, A. (coord.), *Historia de España en la Edad Moderna*, Barcelona, Ariel, 2004. OUR 94" 15/17" /565
- Fontana, J. & Villares, R. (dirs.), *Historia de España*, vols. 3, 4 e 5, Barcelona, Crítica & Marcial Pons, 2007-08. OUR 94" 15/17" /492 e 783; E 078 HIS esp
- Jover Zamora, J. M.^a (dir.), *Historia de España*, fundada por Ramón Menéndez Pidal, vols. 17 a 31, Madrid, Espasa-Calpe, 1989-, OUR 946.0 /2
- Martínez Ruiz, E. et al., *España Moderna*, Madrid, Istmo, 1992. OUR 94" 15/17" /435
- Rodríguez García, J. & Castilla Soto, J., *Diccionario de términos de Historia de España. Edad Moderna*, Barcelona, Ariel, 2005. OUR 94" 15/17" /738

Bibliografía específica

- Artola, M., *La Hacienda del Antiguo Régimen*, Madrid, Alianza, 1982. OUR 94" 15/17" /552
- Capel Martínez, R. M.^a & Cepeda Gómez, J., *El siglo de las Luces. Política y sociedad*, Madrid, Síntesis, 2006. OUR 94" 15/17" /687
- Comín, F., Hernández, M. & Llopis, E. (eds.), *Historia económica de España: siglos X-XX*, Barcelona, Crítica, 2002. OUR 338/129
- Domínguez Ortiz, A., *Sociedad y estado en el siglo XVIII español*, Barcelona, Ariel, 1976. Depósito: OUR 41246
- Elliott, J., *La España Imperial, 1469-1716*, Barcelona, Vicens Vives, 1966. Depósito: OUR 10468
- Fernández Albaladejo, P., *Fragmentos de Monarquía. Trabajos de historia política*, Madrid, Alianza, 1992. OUR 94" 15/17" /322
- Franco Rubio, G. A., *Cultura y mentalidad en la España Moderna*, Sevilla, Mergablum, 1999, 2.ª ed. OUR 94" 15/17" /737
- García Cárcel, R., *Las culturas del Siglo de Oro*, Madrid, Historia 16, 1998. Depósito: OUR 44620 v.1 e v.2
- González Enciso, A. et al., *Historia económica de la España moderna*, Madrid, Actas, 1992. Depósito: OUR 44357
- Lynch, J., *Los Austrias (1516-1700)*, Barcelona, Crítica, 2007. OUR 94" 15/17" /724
- Lynch, J., *El siglo XVIII*, Barcelona, Crítica, 1991. OUR 94" 15/17" /598
- Nadal, J., *La población española. Siglos XVI al XX*, Barcelona, Ariel, 1988. Depósito: OUR 36957
- Marcos Martín, A., *España en los siglos XVI, XVII y XVIII: economía y sociedad*, Barcelona, Crítica, 2000. OUR 94" 15/17" /120

Sánchez-Blanco Parody, F., *La Ilustración española*, Madrid, Akal, 1997. FF 1 SAN ilu

Vincent, B. & Ruiz Ibáñez, J. J., *Los siglos XVI-XVII. Política y sociedad*, Madrid, Síntesis, 2007. Depósito: OUR 55377

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Historia moderna universal/O02G250V01405

Historia: Metodoloxía da historia/O02G250V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Mundo actual				
Asignatura	Mundo actual			
Código	002G250V01604			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	2c
Lengua	Impartición			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Juana López, Jesús de			
Profesorado	Juana López, Jesús de Prada Rodríguez, Julio			
Correo-e	jjuana@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudio dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Humanidade a partires da segunda metade do século XX en perspectiva diacrónica, con especial atención á realidade europea sen renunciar ao estudo comparado doutros espazos mundiais.			

Competencias de titulación

Código	
A12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
A14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
A16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade
A20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
A21	Coñecemento da historia da integración europea
A23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
B1	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
B7	Capacidade de razoamento crítico.
B9	Traballo en equipo en diversos contextos

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Coñecer detalladamente a evolución da sociedade actual e as transformacións económicas e políticas a partires de mediados do século XX	A14 A16 A20 A21	B1 B5
Explicar os grandes procesos de cambio e continuidade do mundo actual en perspectiva comparada	A14 A20	B1
Adquirir unha conciencia crítica da relación entre os acontecementos e os procesos propios do pasado recente e a nosa realidade actual	A12	B7
Manexar diferentes instrumentos de recompilación de información e pescudar en fontes diversas propias do mundo actual para ser quen de planificar, realizar e presentar pequenas investigacións individuais e en equipo que contribúan á elaboración dun discurso histórico crítico e razoado	A23	B1 B3 B4 B5 B9

Contidos

Tema	
1. Os fundamentos do mundo actual.	1.1. A Guerra Fría e a política de bloques. 1.2. A evolución económica a partires da Segunda Guerra Mundial. 1.3. O mundo capitalista. O proceso de integración europea. 1.4. O mundo comunista. 1.5. Descolonización e Terceiro Mundo.
2. Entre dous milenios.	2.1. A nova Orde Internacional. 2.2. A crise do Estado de Benestar. 2.3. Os grandes conxuntos rexionais. 2.4. Os retos do presente.

Planificación			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Titoría en grupo	6	0	6
Traballos de aula	5	10	15
Traballos tutelados	4	18	22
Sesión maxistral	24	30	54
Actividades introdutorias	1	0	1
Seminarios	6	12	18
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	22.5	25.5
Outras	0	0	0
Probas de resposta curta	1	7.5	8.5
*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistrais que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da época contemporánea. Deberán estar asignados inexcusamente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.
Actividades introdutorias	Sesións orientadas a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses.
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais, por medio de relatorios ou conferencias, etc.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Titoría en grupo	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.

Traballos tutelados	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
---------------------	---

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos sinalados.	5
Traballos tutelados	Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo.	15
Sesión maxistral	Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva a través de dúas probas de avaliación que incluírán tanto probas de contido teórico como comentarios de textos, mapas e gráficas. Para superar a materia será preciso acadar, en ambas as dúas probas, unha cualificación de cando menos 5 puntos.	60
Seminarios	Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación.	10
Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades. Para o seu control é imprescindible a entrega dunha ficha por parte do alumnado antes de rematar a primeira quincena do cuadrimestre.	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo bibliográfico ou práctico que implique o manexo dunha fonte histórica propia da materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

PAREDES, J. (coord.), **Historia Universal contemporánea. II: de la Primera Guerra Mundial a nuestros días**, aRIEL,
 NOUSCHI, M., ., **Historia del siglo XX. Todos los mundos, el mundo**, Cátedra,
 MARTINEZ CARRERAS, et als., **Historia del mundo actual**, Marcial Pons,
 MAMMARELLA, G., **Historia de Europa contemporánea desde 1945 hasta hoy**, Ariel,
 DÍEZ ESPINOSA et al., **Historia del Mundo Actual (desde 1945 hasta nuestros días)**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Valladolid,
 ARÓSTEGUI, J., BUCHRUCKER, C. e SABORIDO, J., dirs, **El mundo contemporáneo. Historia y Problemas**, Crítica,
 ARACIL, R., OLIVER, J. e SEGURA, A., **El mundo actual. De la segunda guerra mundial a nuestros días**, Universitat de Barcelona,

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Historia contemporánea universal/O02G250V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Sistemas de representación xeográfica				
Asignatura	Sistemas de representación xeográfica			
Código	002G250V01605			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	2c
Lengua Impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena			
Correo-e	edeuna@uvigo.es			
Web				
Descrición general	Estudo e experimentación das bases técnicas en Xeografía, introducindo ao estudo, análise e tratamento dos datos xeográficos na súa representación gráfica e cartográfica.			

Competencias de titulación

Código	
A3	Coñecemento das claves e desenvolvemento dos espazos xeográficos, (aspectos físicos, humanos, económicos) na súa dinámica socio-territorial
A6	Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica
A7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais
A8	Desenvolvemento e aplicación dos procedementos de traballo de campo.
A9	Capacidade de análise e interpretación das paisaxes
A10	Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos
A11	Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial
B2	Aplicación dos coñecementos
B4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
B8	Compromiso ético e responsabilidade social
B11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
B14	Motivación pola calidade
B15	Sensibilidade cara temas ambientais.

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje	
Coñecer e aplicar os principais métodos e técnicas de investigación xeográfica	A6 A9	B2
Usar correctamente a información xeográfica como instrumento de interpretación de sistemas territoriais e asumir certo grao de compromiso ético e de responsabilidade social	A7	B8
Desenvolver a capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica em sistemas gráficos e cartográficos	A10	B4 B11
Analizar e interpretar paisaxes e sensibilizarse da importancia das cuestións ambientais	A11	B2 B15
Desenvolvemento e aplicación dos procedementos de traballo de campo	A8 A11	
Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial	A11	
Coñecemento das claves e desenvolvemento dos espazos xeográficos (aspectos físicos, humanos, económicos) na súa dinámica socio-territorial.	A3	B14
Motivación pola calidade.		B14

Contidos

Tema	
1.- Introducción	1.1. Geoinformación e Geomática 1.2. Propiedades da visualización 1.3. Teledetección e SIX
2.- Representacións cartográficas	2.1. Información: fontes e sistemas 2.2. Tipos e utilidades

Planificación			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	13	15	28
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	10	15
Traballos tutelados	9	20	29
Prácticas autónomas a través de TIC	0	21	21
Saídas de estudo/prácticas de campo	10	6	16
Eventos docentes e/ou divulgativos	4	0	4
Titoría en grupo	5	3	8
Probos de tipo test	3	25	28
Outras	1	0	1

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Explicacións dos contidos teórico-metodolóxicos da materia polo docente.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a aplicación de procedementos de interpretación. Complemento da lección maxistral.
Traballos tutelados	Traballos a realizar polo alumnado relativos a temática da materia, con aportación de material gráfico e cartográfico.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Titoría en grupo	Seguimento e orientación de contidos explicados e preparación de temas de avaliación ou de traballos encargados.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Seguimento individualizado dos estudantes: materiais a fin de completar a docencia teórico-práctica, resolución de dúbidas, adquisición das competencias, revisión do progreso dos traballos, orientacións cara ás probas de avaliación.
Titoría en grupo	Seguimento individualizado dos estudantes: materiais a fin de completar a docencia teórico-práctica, resolución de dúbidas, adquisición das competencias, revisión do progreso dos traballos, orientacións cara ás probas de avaliación.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Seguimento individualizado dos estudantes: materiais a fin de completar a docencia teórico-práctica, resolución de dúbidas, adquisición das competencias, revisión do progreso dos traballos, orientacións cara ás probas de avaliación.

Avaliación		
	Descrición	Calificación
Sesión maxistral	Probos test para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40
Resolución de problemas e/ou exercicios	Sesións nas que os estudantes deben reflexionar e solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor.	20
Traballos tutelados	Entregarase, na data que se estableza, un traballo valorándose a súa metodoloxía de elaboración, os resultados e a súa exposición na aula(relacionado tamén co traballo autónomo nas TIC).	30
Outras	Asistencia e participación nas sesións tanto teóricas como prácticas, titorías e outras actividades. Para o seu control é imprescindible a entrega dunha ficha por parte do alumnado antes de rematar o primeiro mês do cuadrimestre.	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo) nos que se examinarán de todo o programa da materia, sen excepción, en base á bibliografía básica sinalada e aos obxectivos previstos. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo. O exame suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA XERAL

Aguilera Arilla, M.J. et al. (2003) Fuentes, tratamiento y representación de la información geográfica. Madrid. UNED

Aranaz del Río, F. (1995) Tu amigo el mapa. Madrid. Instituto Geográfico Nacional.

Corbero, M.V. (1989) Trabajar mapas. Madrid. Alambra.

Gilpérez Fraile, L. (1986). Lectura de planos. Madrid. Penthalon.

Joly, F. (1988) La cartografía. Barcelona. Ariel.

Jiménez Pelayo, J., Monteagudo López-Menchero (Eds) (2001) La documentación cartográfica. Tratamiento, gestión y uso. Huelva. Universidad de Huelva.

BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA

Cartografía de Galicia (1522-1900). Homenaje a D. Fontán (1988). Madrid. IGN

Crone, G.R. (2000) Historia de los mapas. México. Fondo de Cultura.

Hernando, A (1995) El mapa en España. Siglos XV-XVIII. Madrid. IGN

Hernando, A. (1998) Contemplar un territorio. Los mapas de España en el Theatrum Orbis Terrarum de Ortelius. Madrid. IGN.

Graham Read (1990) Manual de Fotografía Aérea. Barcelona. Omega.

Chuvieco, E. (1990) Fundamentos de teledetección espacial. Madrid. Rialp.

Méndez Martínez, G. (1994) Cartografía antigua de Galicia. Pontevedra. Diputación Provincial.

Santos Preciado, J.M.; Borderías, M.P. (2002) Introducción al análisis medioambiental de un territorio. Madrid. UNED.

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Xeografía de Galicia/O02G250V01906

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Xeografía: Fundamentos de xeografía física/O02G250V01102

Xeografía: Fundamentos de xeografía humana/O02G250V01202

Xeografía: Espazos e sociedades/O02G250V01301

Xeografía aplicada: territorio e paisaxe/O02G250V01505
